

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Dimenze zahraniční politiky v programech irských
politických stran**

Denisa Bárová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Dimenze zahraniční politiky v programech irských
politických stran**

Denisa Bárová

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Zákřavský, Ph.D.
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Jiřímu Zákravskému, Ph.D. za věnované rady po celý čas psaní mé bakalářské práce. Děkuji také za trpělivou a přívětivou spolupráci, která dovedla mou práci do cíle.

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	CHARAKTERISTIKA STRAN NA IRSKÉ POLITICKÉ SCÉNĚ.....	9
3	OTÁZKA EVROPSKÉ UNIE A EKONOMIKY V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN	11
3.1	Irsko v EU	11
3.2	Fianna Fáil, EU a ekonomická témata.....	11
3.3	Fine Gael, EU a ekonomická témata	13
3.4	Labour Party, EU a ekonomická témata.....	14
3.5	Sinn Féin, EU a ekonomická témata	15
3.6	Green Party, EU a ekonomická témata	16
3.7	Porovnání zaměření stran na ekonomiku v EU	16
4	OTÁZKA SEVERNÍHO IRSKA V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN.....	19
4.1	Vztahy na Irském ostrově.....	19
4.2	Severní Irsko v programech Fianna Fáil	20
4.3	Severní Irsko v programech Fine Gael.....	21
4.4	Severní Irsko v programech Labour Party	22
4.5	Severní Irsko v programech Sinn Féin	23
4.6	Severní Irsko v programech Green Party	24
4.7	Porovnání názorů stran na vztahy se Severním Irskem.....	25
5	OTÁZKA BREXITU V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN.....	27
5.1	Dopad Brexitu na Irskou republiku	27
5.2	Brexit v programech Fianna Fáil.....	28
5.3	Brexit v programech Fine Gael	29

5.4	Brexit v programech Labour Party	30
5.5	Brexit v programech Sinn Féin	31
5.6	Brexit v programech Green Party.....	31
5.7	Porovnání plánovaných opatření stran v návaznosti na Brexit	32
6	OTÁZKA EKOLOGIE V RÁMCI ZAHRANIČNÍ POLITIKY V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN.....	34
6.1	Irsko a ekologie	34
6.2	Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Fianna Fáil ..	35
6.3	Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Fine Gael.....	36
6.4	Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Labour Party	37
6.5	Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Sinn Féin.....	39
6.6	Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Green Party.	40
6.7	Porovnání environmentálních témat zahraniční politiky v programech stran	41
7	ZÁVĚR.....	44
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY.....	46
9	RESUMÉ.....	50

1 ÚVOD

Zahraniční politika jednotlivých států je hlavní součástí mezinárodních vztahů. Zahraniční politika představuje aktivity a vztahy, kterými se aktéři snaží dosáhnout svých vlastních nebo kolektivních cílů. V dnešní době globalizace jsou na sobě jednotky v mezinárodním systému závislé a skrze zahraniční politiku navazují kontakt, provádějí vzájemnou spolupráci a navzájem se ovlivňují.

Aktéři usilují pomocí vzájemného vyjednávání o dosažení určitých cílů, kterými sledují své zájmy. Zájmy nejen politické, geopolitické ale i ekonomické nebo bezpečnostní. Aktéři se v rámci zahraniční politiky zaměřují také například na kulturní a sportovní diplomacii nebo vědecko-technické obory.

Základními aktéry zahraniční politiky jsou kromě států také mezinárodní a nevládní organizace. Ovlivňují ji ale i menší jednotky jako jednotlivci nebo zájmové skupiny a politické strany, které se nachází uvnitř samotných větších systémů. V případě této práce se bude jednat o politické strany Irské republiky. Budu se zabývat jejich vlastními zahraničními cíli a zájmy, které prezentují ve svých programech.

Irské politické strany sledují zájmy založené na své orientaci, ideologii, historii a na interních principech. Ve své práci se budu věnovat pěti tradičním stranám, které již dlouho ovládají irskou politickou scénu. Mezi těmito reprezentanty bude politická strana Fine Gael, středo-pravicová strana založená roku 1933. Dále Fianna Fáil, republikánská strana, která vznikla roku 1926. Také představím v rámci zahraniční politiky názory irské Labour Party, která působí na irské politické scéně již od roku 1912. Dalšími aktéry, kterými se budu zabývat, je irská Green Party a strana Sinn Féin. To jsou politické strany, které jsou dlouhodobě zastoupeny v irském Dáilu, tedy v dolní komoře parlamentu.

Strany v průběhu práce nejprve představím, a následně se budu zabývat jednotlivými tématy, na které se strany zaměřují. Stručnou historii stran popíšu právě proto, že jsou na ní závislé názory, které mají strany na konkrétní témata zahraniční politiky. V návaznosti na to půjdou tyto výsledky srovnávat. Půjde porovnat například, která témata mezi stranami převažují, která se objevují jen u některých stran a jaké rozdíly v náhledech na okruhy panují.

Hlavními řešenými tématy budou: Brexit a irské hranice, členství Irské republiky v Evropské unii nebo globální ekologické otázky. Zaměřím se i na spolupráci Irské republiky v mezinárodním systému s dalšími aktéry, a to konkrétně na samotný vztah Irské republiky a Severního Irska. Ten je důležitý díky společné historii a dnes často rozebíraný právě díky otázce Brexitu.

Otázka Brexitu se díky společným hranicím Velké Británie a Irské republiky týká státu více než ostatních evropských zemí. Brexit spočívá v odchodu Velké Británie z Evropské unie, což může mít negativní dopad hlavně na irskou ekonomiku. Dalším velkým problémem je řešení tvrdé hranice, tedy nepropustné linie v rámci irského ostrova mezi Irskou republikou a Severním Irskem.

V otázce mezinárodních organizací, je Irská republika především členem Evropské unie, do které vstoupila roku 1973, tedy ještě ve formě Evropského společenství. Irské politické strany zastávají různé názory na jednotlivé okruhy, které jsou v této organizaci řešeny. V této práci se zaměřím na nejobsáhlejší téma a tím je ekonomika v rámci Evropské unie.

V kapitole o spolupráci s ostatními aktéry budou rozebírány styky s Velkou Británií, hlavně navazování vztahů s částí Severního Irska. Irské politické strany se tímto tématem zabývají kvůli dlouhodobému historickému vývoji na ostrově. Dnes se v programech stran řeší vzájemná spolupráce těchto dvou aktérů a udržení míru, který postupně vytvořili.

Díky jejich aktuálnosti jsou častým tématem globální ekologické otázky, které politické strany současnosti řeší. Těmito otázkami se zabývají především novější strany, obzvláště pak ty, které za účelem řešení takovýchto otázek vznikly, jako například Green Party.

Vymezené období, ve kterém budu zkoumat jednotlivé názory a postoje, bude ohraničeno roky 2011 a 2019. V průběhu těchto let probíhaly v Irské republice dvoje parlamentní volby a to v letech 2011 a 2016 a dvoje volby do Evropského parlamentu v roce 2014 a 2019. Díky tomu můžeme srovnávat programy stran ze čtyř volebních období, respektive konkrétní body, které se týkají zahraniční politiky.

Hlavními zdroji práce budou programy a manifesty stran pro zmíněná volební období, jak do Irského parlamentu, tak do Evropského. Další zdroje budou tvořit odborné knihy o irské politice nebo zahraniční politice celkově. Autorem, který se věnuje politice Irské republiky, je Ivo Šlosarčík. Důležitým zdrojem bude jeho kniha *Irsko a krize: Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008–2014 a jejich evropské souvislosti* (Šlosarčík 2015). Nápomocné budou i odborné články nebo zdroje zabývající se daty o irských politických stranách, například výsledky irských parlamentních voleb (Elections Ireland [nedatováno]).

Práce bude strukturována do jednotlivých kapitol. Po úvodu bude následovat představení stran na irské politické scéně. Další kapitoly budou rozděleny podle témat zahraniční politiky a podkapitoly následně podle stran a časového období. V závěru budou popsána ústřední zjištění mé práce.

Cílem práce bude zjistit, jaké postoje zaujímají výše zmíněné irské politické strany k vybraným zahraničněpolitickým tématům. Nejčastěji řešené body pak budu porovnávat s cílem zjistit rozdíly mezi názory na jednotlivá témata, mezi stranami navzájem i vývoj postojů stran v průběhu daného

časového úseku. Zjistím, u kterých otázek se strany shodnou na jednotném stanovisku, a u kterých se svými názory rozcházejí.

2 CHARAKTERISTIKA STRAN NA IRSKÉ POLITICKÉ SCÉNĚ

V Irské republice existuje multipartismus, tedy systém více politických stran. Pro Irskou republiku jsou typické středo-pravicové strany. Irskému stranickému systému v historii dominovala trojice politických stran – Fianna Fáil, Fine Gael a Labour Party. Ta byla doplněna menšími politickými stranami, jako jsou Sinn Féin nebo Strana zelených. V časovém období, které definuje mojí práci, byla u moci strana Fine Gael. Ve volbách v roce 2011 vystřídala po několika letech Fine Gael v koalici s Labour Party vládu strany Fianna Fáil a v roce 2016 opět zvítězila Fine Gael (Elections Ireland [nedatováno]).

Z historického hlediska je nejvýznamnější a nejčastěji vládnoucí stranou v Irské republice Fianna Fáil. Strana vznikla v roce 1926 jako levicová republikánská strana, která se postupně transformovala ve středopravicovou konzervativní stranu. Fianna Fáil byla do roku 2011 nejsilnější a dlouhodobě vládnoucí stranou republiky. Po volbách v roce 2011 byla také díky politické a ekonomické krizi nahrazena u moci stranou Fine Gael (Šlosarčík 2015: 62). Nadále ale zůstává jednou z nejdůležitějších stran, která se účastní politické soutěže. V rámci Evropské unie je Fianna Fáil členem Renew Europe Group, politické skupiny v Evropském parlamentu (Evropský parlament [nedatováno]).

Druhou významnou stranou v pravicovém spektru je Fine Gael. Tato strana vznikla v roce 1933. Jedná se o liberální středopravicovou stranu založenou na křesťanských a demokratických základech. Když strana vyhraje volby, většinou tvoří koaliční vládu s Labour Party (Weeks 2010: 150). V časovém úseku, kterého se týká má práce, strana vyhrála volby v roce 2011 a 2016. Byla tedy hlavním aktérem, který tvořil v Irské republice politické dění

v posledních deseti letech. V Evropském parlamentu je strana zastoupena v Evropské lidové straně (Evropský parlament [nedatováno]), která se vyznačuje křesťansko-demokratickou a liberálně konzervativní ideologií.

Jednou z nejsilnějších levicových stran je irská Labour party. Strana vznikla roku 1912. Tato sociálně demokratická strana je jednou z nejvíce volených stran v zemi. Ve vládě se ale vždy objevuje v koalici v čele s pravicovými stranami, respektive s Fine Gael. Na konci devadesátých let byla strana sloučena s další politickou stranou, a to s Demokratickou levicí (Weeks 2010: 145). I tato strana je proevropská a v Evropském parlamentu je součástí skupiny Pokrokové spojenectví socialistů a demokratů a Strany evropských socialistů (Evropský parlament [nedatováno]). V posledních letech se Labour Party střetává s konkurencí v podobě další významné levicové strany, Sinn Féin.

Sinn Féin je levicová nacionalistická strana, která již od svého prvopočátku usiluje o sjednocení Irského ostrova. Sinn Féin funguje i v rámci Severního Irsku. Současná strana Sinn Féin pokračuje v ideologii původní strany, která vznikla již v roce 1905, a na kterou navázala další stejnojmenná hnutí. Strana se v posledních letech stává stále populárnější. V Evropském parlamentu je zastoupena v politické skupině Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (Evropský parlament [nedatováno]).

Posledním subjektem, kterým se ve své práci budu zabývat, je irská Strana zelených. Strana působí i v Severním Irsku a patří mezi novější strany. Vznikla v roce 1981, v době, kdy se začalo rozšiřovat zakládání ekologicky ideologických hnutí. Strana zelených se v Irsku řadí do středo-levicové politiky. Strana je od roku 1989 většinou zastoupená v dolní komoře parlamentu, i když s nízkým počtem mandátů. Po volbách v roce 2007 byla strana součástí vládní koalice po boku Fianna Fáil (Elections Ireland [nedatováno]). Irští Zelení jsou taktéž proevropští a jsou součástí Evropské strany zelených (Evropský parlament [nedatováno]).

3 OTÁZKA EVROPSKÉ UNIE A EKONOMIKY V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN

3.1 Irsko v EU

Irská republika vstoupila do Evropské unie 1. ledna 1973. Stalo se tak po konání referenda o vstupu do tehdejšího Evropského společenství. Irsko je součástí schengenského prostoru i eurozóny. Zapojení do vnitřního trhu přineslo zemi neomezený přístup na britský trh a velký ekonomický růst. Irská ekonomika byla narušena v roce 2008, kdy přišla celosvětová ekonomická krize. Irsko patřilo k jedné z nejvíce postižených zemí EU. Do roku 2011 bylo Irsko součástí unijního programu, který poskytoval finanční pomoc s plněním veřejného dluhu (Šlosarčík 2015: 12). Evropská integrace byla také jedním z faktorů, který pomohl ekonomickou krizi vyřešit, a od té doby irská ekonomika opět rostla. Proto se v rámci této kapitoly o EU zaměřím na téma ekonomiky, které irské strany řeší ve spojitosti s touto organizací ve svých programech nejvíce.

3.2 Fianna Fáil, EU a ekonomická témata

Ve volebním programu Fianna Fáil z roku 2011 se ekonomika Evropské unie řeší ve spojitosti s finančním programem Mezinárodního měnového fondu. Tento program měl být plánem na národní obnovu po ekonomické krizi. Jeho podstata spočívala v konkrétních bodech, například v odstranění překážek růstu, posílení irské konkurenceschopnosti a rekonstrukce bankovního systému, který bude sloužit k znovuoobnovení ekonomiky (Fianna Fáil 2011:11). Ve svém manifestu Fianna Fáil propagovala částku, ke které se prostřednictvím programu mělo Irsko dostat. Republika měla mít přístup k 50 miliardám eur, které by sloužily na udržení sociálního blahobytu, zdravotnictví, vzdělávacímu systému a dalších veřejných služeb (Fianna Fáil 2011: 11). Fianna Fáil popisovala sílu svých ekonomických možností v rámci Evropské unie díky nejmladší populaci v Evropě a nejvyššímu procentu absolventů ve věku 25 až 34 v EU. Dále

poukazovala na významné investory, kteří si vybírají Irskou republiku jako centrum svých evropských operací (Fianna Fáil 2011: 14).

Fianna Fáil vydala v roce 2014 program pro volby do Evropského parlamentu. Název manifestu Evropa pro nás všechny i označení strany v dokumentu jako proevropské odkazují na pozitivní přístup strany k organizaci. Tento program se stále odkazoval na ekonomickou krizi a byla tak hlavním tématem, který tento manifest řešil. Fianna Fáil chtěla v Evropském parlamentu prosazovat vytváření nových pracovních míst Evropskou unií. K tomu měla přispět EU pomocí podpory vzdělávání mladých lidí a jednotný trh, který by vytvořil nová pracovní místa (Fianna Fáil 2014: 8). Dále chtěla podpořit sebevědomou finanční eurozónu a unijní bankovní systém s jednotnou měnou (Fianna Fáil 2014: 6).

V programu z roku 2016 Fianna Fáil plánovala vytvořit fiskální a bankovní unii, která by měla sloužit jako prevence před budoucí krizí v eurozóně. S tím souvisí podpora rozvoje eurozóny, která má dopad na úspěch irské ekonomiky (Fianna Fáil 2016: 31). V tématu zajištění pracovních míst chtěla strana spolupracovat s Evropskou komisí a členskými státy, s cílem usnadnit účast malých a středních podniků na evropském trhu (Fianna Fáil 2016: 14).

V manifestu z roku 2019 jsou uvedeny téměř stejné ekonomické cíle v rámci EU jako v roce 2016. Hlavní myšlenkou je zde opět prevence před další možnou krizí. Té bylo možné zabránit podle strany posílením obrany eura. Proto strana plánovala přestavbu hospodářské a měnové unie, dokončení bankovní unie, zřízení Evropského měnového fondu a změnu fiskálních pravidel s cílem umožnit větší kapitálové investice (Fianna Fáil 2019: 16).

3.3 Fine Gael, EU a ekonomická témata

Ve volebním programu z roku 2011 měla strana vyhrazenou sekci pro zahraniční záležitosti. Část o Evropské unii se v tomto roce, stejně jako u strany Fianna Fáil, zaměřila hlavně na ekonomiku. Strana vidí členství v EU jako základní kámen pro ekonomickou obnovu Irska (Fine Gael 2011: 16). Věří, že být součástí unie zemi pomůže pro přilákání investorů a přístupu na zahraniční trhy. Fine Gael počítá s půjčkou 25 miliard eur z evropských fondů na obnovu irské ekonomiky (Fine Gael 2011: 16), což je na rozdíl od předchozí strany pouze poloviční částka.

Manifest pro evropské volby 2014 nese název Řízení obnovy skrze práci, stabilitu a růst. Tyto tři nástroje jsou zmíněné v první kapitole, která se věnuje ekonomice. Strana chtěla přes zastoupení v Evropském parlamentu vyřešit nezaměstnanost mladých lidí ve všech členských státech, investovat do výzkumu a inovací, zavést udržitelný finanční systém, snížit sazby půjček pro irské podniky, podpořit jednotný trh a zvýšit konkurenceschopnost zemědělského sektoru na mezinárodním trhu (Fine Gael 2014: 5–7).

Fine Gael pro parlamentní volby z roku 2016 předložila program, ve kterém se prezentuje jako strana, která po zvolení do vlády vyvedla zemi z ekonomické krize a navrátila Irsko do srdce Evropy. V rámci ekonomických záležitostí strana pokračuje v prosazování a podpoře jednotného trhu zboží a služeb, který pomůže růstu evropské a následně i irské ekonomiky (Fine Gael 2016: 93).

Ve svém volebním programu pro volby do Evropského parlamentu v roce 2019 se strana držela v rámci ekonomiky totožných témat jako v předchozích dokumentech. Jedná se o tvorbu pracovních míst pomocí evropských investic do vzdělávání a školení nezaměstnaných lidí (Fine Gael 2019: 10), investice pro budoucnost (například do programu Erasmus), vytvoření bankovního trhu

a podpora jednotného digitálního trhu (Fine Gael 2019: 7). Strana také bude pracovat na otevření nových trhů pro irský vývoz prostřednictvím nových dohod (Fine Gael 2019: 9).

3.4 Labour Party, EU a ekonomická témata

V roce 2011 ve svém manifestu strana zmiňovala EU stejně jako předchozí strany v souvislosti s evropskou ekonomikou a její pomocí zlepšit ekonomiku irskou. K tomuto zlepšení by měla pomoci EU prostřednictvím zajištění udržitelného ekonomického růstu a vytváření pracovních míst v oblasti výzkumu a vývoje, a to pomocí rozšiřování těchto sektorů (Labour Party 2011: 88). Labouristé také chtěli pokračovat v podpoře reformování bankovníctví a finančního trhu na evropské úrovni a snažit se čerpat z fondů EU, které by přispěly na zaměstnanost, bydlení, výzkum nebo obnovitelné zdroje (Labour Party 2011: 88).

Manifest, který přinesly volby do Evropského parlamentu v roce 2014, propagoval boj za zaměstnanost, a to hlavně pro mladé lidi v Evropě. Ten měl podle strany podpořit sociální fond EU (Labour Party 2014: 4). Strana chtěla zajistit investice od EU do irských malých a středních podniků a pokračovat v regulaci bankovního sektoru. Dalším cílem byla kontrola přerozdělování finančních prostředků v EU (Labour Party 2014: 5).

V programu pro následující irské parlamentní volby v roce 2016 strana zmiňovala svou víru v silné Irsko, které bude silné, pokud bude mít oporu silné Evropské unie. Strana chtěla dopomoci Evropě být silnou díky rekonstrukci evropských institucí. Obnova se měla týkat také ekonomické unie. Ta měla přispět k zvýšení vytvořených pracovních míst pro nové generace, které jsou budoucnost organizace (Labour Party 2016: 118).

Dostáváme se k manifestu vydanému k posledním volbám do Evropského parlamentu, a to v roce 2019. Významným okruhem, o který se strana zajímala, byla podpora podnikání a pracovního práva. V rámci rovnosti mezi zaměstnanci v Evropě se strana zaměřila například na minimální mzdu nebo na výplaty pro občany, kteří jsou na mateřské dovolené. Labouristé také chtěli založit fond, který bude zajišťovat sociální ochranu v Evropě (Labour Party 2019: 16–19).

3.5 Sinn Féin, EU a ekonomická témata

Sinn Féin ve svém volebním programu z roku 2011 neměla vyhrazenou konkrétní sekci pro zahraniční politiku nebo konkrétně Evropskou unii. O organizaci se zmínila tedy u specifických příkladů, které souvisí s jinými body programu. U otázek obnovy irského ekonomického systému strana na rozdíl od předchozích politických aktérů neschvalovala půjčky od EU. Tvrdí, že využitím finančních prostředků, které by poskytla Evropská unie, by se zavazoval ke splacení půjčky každý irský občan, a to je podle Sinn Féin špatně (Sinn Féin 2011: 16).

I když se Sinn Féin v programu do irských parlamentních voleb EU tolik nevěnovala, manifest pro evropské volby má oproti tomu rozsáhlejší než předchozí strany. Témata, o která se strana zajímala v rámci Evropské unie v roce 2014, jsou: ukončení krize eurozóny, zajištění pracovních míst a pracovních podmínek a jednání ohledně splácení irských dluhů. Tyto bankovní dluhy chtěla Sinn Féin oddělit od státních dluhů (Sinn Féin 2014: 12–20).

Prioritou, kterou Sinn Féin zmiňovala o EU ve svém manifestu z roku 2016, je znovuoobnovení vyjednávání o zlepšení podmínek pro splácení státního dluhu Evropské unii (Sinn Féin 2016: 7). V rámci ekonomiky státu chtěla strana upravit Fiskální smlouvu EU a její pravidla, která nebyla v zájmu Irska a způsobila by podle strany ztrátu hospodářské suverenity (Sinn Féin 2016: 30). Program vydaný před evropskými volbami v roce 2019 obsahoval hlavně

propagaci daňové spravedlnosti a zlepšení kvality práce a platů pro evropské občany (Sinn Féin 2019: 8).

3.6 Green Party, EU a ekonomická témata

Green Party ve svém evropském programu propagovala investice do vybudování ekonomiky, která zde bude pro budoucí generace a vytvoření silného jednotného trhu. Základem zajištění této ekonomiky má být: fungující měnová unie, udržitelné hospodářství bez ohrožení životního prostředí a sociální spravedlnost pro všechny občany EU (Green Party 2014: 6). Strana chtěla bojovat za ochranu eura, sdílenou fiskální politiku k vyrovnání rozdílů v měnové unii, snížení počtu mladých nezaměstnaných v EU pomocí evropských dotací a zajištění stabilnějšího bankovního systému (Green Party 2014: 6).

V roce 2016 strana hovořila o finančních prostředcích, které lze získat od EU a Evropské investiční banky, a to na zlepšení infrastruktury, energetiky, bydlení nebo dopravy v Irsku (Green Party 2016: 5). V roce 2019 chtěla strana vytvořit model oběhové ekonomiky, která bude využívat méně zdrojů a bude vytvářet větší hodnotu. Podle strany by měly evropské regulace umožňovat větší míru sociálního podnikání. Dále chtěla strana vytvořit nový orgán EU, který by kontroloval a reguloval tržní sílu velkých korporací. Strana bojuje za mezinárodní pravidla, která by zajistila práva všem pracujícím lidem, a která by chránila životní prostředí při práci a obchodování. Navrhla také novou ekologickou daňovou reformu pro členské státy EU – více zdanit využívání zdrojů a méně zdanit práci. Strana propaguje mezinárodní cíle udržitelného rozvoje, které by měly být cílem obchodních dohod (Green Party 2019b: 8–9).

3.7 Porovnání zaměření stran na ekonomiku v EU

Z programů irských politických stran vyplývá, že irský stát bere Evropskou unii jako organizaci, která je důležitým prostředkem pro fungování

irské ekonomiky. Kromě Green Party se všechny rozebírané strany zmiňují ve svých volebních programech z roku 2011 o otázce ekonomické krize. Fianna Fáil, Fine Gael a Sinn Féin se zmiňovaly o půjčce potřebné pro vypořádání se s krizí. Na rozdíl od prvních dvou stran Sinn Féin hovořila o využití finančních prostředků EU nesouhlasně, a to díky případnému dopadu na irské občany. Labour Party pak chtěla krizi vyřešit plnou zaměstnaností, které se věnuje jako socialistická strana i v následujících programech. Green Party viděla řešení krize v postupném budování udržitelné ekonomiky.

Všechny zmíněné strany se ve svých programech, v bodech o EU, věnovaly tématu zaměstnanosti a pracovních podmínkách, a to většinou konkrétně problémem nezaměstnanosti mladých lidí. U tohoto bodu se aktéři shodovali na jeho řešení, a to pomocí financí ze sociálních fondů EU, které by podpořily vzdělávání a proškolení nezaměstnaných. Dalším často řešeným bodem, na kterém se strany shodovaly, byla podpora jednotného trhu, měnové unie a regulace bankovního systému. Odlišné body měly pak jednotlivé strany ve svých programech díky svému zaměření. Green Party se jako jediná zabývala ekonomickými otázkami ve spojitosti s ochranou životního prostředí a inovacemi pro udržitelnost, Labour Party prosazovala sociální ekonomiku, Sinn Féin se zaměřila na státní dluh u EU.

Tabulka č. 1: Přehled tématu EU a ekonomických témat v programech irských stran

	2011	2014	2016	2019
Fianna Fáil	Ekonomická obnova Irska skrze EU	Zaměstnanost, jednotný trh	Rozvoj eurozóny jako prevence před krizí	Přestavba hospodářské a měnové unie
Fine Gael	Ekonomická obnova Irska skrze EU	Zaměstnanost, udržitelný finanční systém	Jednotný trh	Zaměstnanost, investice pro budoucnost, jednotný trh
Labour Party	Ekonomická obnova Irska skrze EU, zaměstnanost	Zaměstnanost, regulace bankovního systému	Zaměstnanost, obnova ekonomické unie	Podpora podnikání, pracovní právo
Sinn Féin	Nesouhlas s využitím evropských půjček	Zaměstnanost, státní dluhy, ukončení krize eurozóny	Státní dluh, Fiskální smlouva	Daňová spravedlnost, pracovní právo
Green Party	-	Zaměstnanost, jednotný trh, udržitelná ekonomika	Dotace od Evropské investiční banky	Udržitelná ekonomika, ekologická daňová reforma, omezení korporací

Zdroj: Vytvořeno autorkou na základě výše uvedených zkoumaných programů

4 OTÁZKA SEVERNÍHO IRSKA V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN

4.1 Vztahy na Irském ostrově

Vztah Irské republiky a Severního Irska, které je součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, se odvíjí od jejich dlouhé společné i oddělené historie. V dobách, kdy fungovalo Irsko ještě jako jeden celek, byl sever ostrova odlišný od jihu. Oblast Ulsteru, tedy severní části Irska, se vyjímalala protestantským křesťanstvím a největší loajalitou k Velké Británii (Šlosarčík 2015: 97).

Hlavním milníkem pro určení vztahů mezi severem a jihem byla anglo-irská dohoda z roku 1921, která byla uzavřena po britsko-irské válce. Tato dohoda rozdělila ostrov na Irský svobodný stát se statutem dominia a Severní Irsko, které zůstalo součástí Spojeného království (Coakley 2010: 386). Od té doby pokračoval politický a náboženský konflikt v Severním Irsku, a to mezi stranou, která chtěla setrvat jako součást Velké Británie a irskými nacionalisty, kteří se chtěli připojit zpět k Irsku.

Tyto vztahy byly urovnány až Velkopáteční dohodou z roku 1998. Smlouva zajistila Severnímu Irsku, aby mohlo zůstat součástí Velké Británie, dokud si většina obyvatel nebude přát sjednocení ostrova. Vznikl také nový autonomní režim Severního Irska, díky němuž političtí aktéři začali navazovat nové vztahy, které byly více partnerské oproti dřívějšímu soupeření (Šlosarčík 2015: 102). Další vztahy také definovala Dohoda ze St. Andrews z roku 2006 (Coakley 2010: 397). „Irská republika se tak v posledních dekáдах zbavila severoirské krize zejména tím, že se do jejího řešení aktivně zapojila a byla zároveň schopna udržet intenzitu svého zapojení na úrovni akceptovatelné pro obě klíčové ulsterské komunity i pro Velkou Británii. Uklidnění situace

v Severním Irsku pak umožnilo snížit přímý vliv severoirské otázky na vnitřní politiku Irské republiky“ (Šlosarčík 2015: 114).

4.2 Severní Irsko v programech Fianna Fáil

V roce 2011 se strana zaměřila ve svém programu na Severní Irsko pouze v rámci cestovního ruchu. Fianna Fáil chtěla zvýšit spolupráci v tomto sektoru mezi severem a jihem. Tato kooperace by měla ulehčit pohyb mezinárodním návštěvníkům ve společné oblasti cestování Velké Británie a Irska (Fianna Fáil 2011: 21).

Další zmínka o Severním Irsku přichází v roce 2016. Strana zde poukazovala na nutnost angažovanosti státu v těchto vztazích, které povedou k trvalé spolupráci a míru a vytvoření silné irské komunity. Fianna Fáil zde propagovala svůj cíl dosáhnout sjednocení ostrova v jeden stát. Jako první věc ve spojitosti se svým sousedem je v programu uveden plán zřízení hospodářské zóny v pohraniční oblasti, která povede k ekonomickému růstu tohoto regionu (Fianna Fáil 2016: 98). Dále chtěla strana pro naplnění potenciálu hraniční oblasti a prokázání spolupráce zajistit vybudování nové dálnice a mostu, která vede přes toto území (Fianna Fáil 2016: 99). Podle strany má spolupráce probíhat také skrze sdílené zdravotní služby na severu a jihu nebo vzájemnou podporou školství. Strana chtěla také zvýšit příspěvek do fondu, který byl založen pro smíření stran na podporu zlepšení vztahů mezi rozdělenými komunitami (Fianna Fáil 2016: 100).

V následujícím programu do evropských voleb Fianna Fáil řešila Severní Irsko v souvislosti s Brexitem, který bude podrobně rozebrán v následující kapitole. Během zkoumaných devíti let se strana zaměřila v tomto případě na zvýšení spolupráce a zlepšení vztahů mezi severem a jihem a následně udržení míru a podpoření Severního Irska v okolnostech, které se budou týkat odchodu Velké Británie z Evropské unie (Fianna Fáil 2019: 18).

4.3 Severní Irsko v programech Fine Gael

I Fine Gael se soustředila na kooperaci se severem. V roce 2011 hovořila o plánu spolupráce hospodářské, sociální i kulturní. Kapitola v programu z tohoto roku o Severním Irsku se zaměřuje na dodržování Velkopáteční dohody a Dohody ze St. Andrews, a to konkrétně o zajištění užších vazeb mezi komunitami (Fine Gael 2011:44). K hospodářské spolupráci chtěla strana přispět podporou výzkumu a vývoje, obchodu a investic nebo posílení infrastruktury, dopravy a energetiky. Spolu s britskou vládou chtěla pak strana vytvořit hraniční ekonomický plán, který rozvine využití potenciálu tohoto regionu. Posledním bodem je spolupráce Fine Gael s An Garda Síochána, tedy s irskou policejní jednotkou, za účelem omezení disidentských skupin, které bojují proti současnému rozdělení ostrova a mohly by ohrozit mír na jeho území (Fine Gael 2011: 44).

V roce 2016, tedy při dalších irských parlamentních volbách, strana popisovala ve svém manifestu pokrok v jiho-severních vztazích, který byl učiněn v posledních letech, a to hlavně v obchodu a ekonomickém sektoru. V tomto programu se Fine Gael věnuje podobným tématům jako Fianna Fáil v roce 2016. Například v rámci rozvoje příhraniční infrastruktury pomocí modernizace dálnice A5 a výstavby nového mostu (Fine Gael 2016: 92). Nově chtěla strana posílit spolupráci v oblasti zdraví, cestovního ruchu, sportu nebo bezpečnosti. Pro tyto účely chtěla Fine Gael využít financování z programu Evropské unie, který podporuje mír v pohraničních oblastech (Fine Gael 2016: 93).

Stejně jako předchozí strana se Fine Gael zabývala v roce 2019 Severním Irskem pouze ve spojitosti s otázkou Brexitu. Ve svých programech se strana zmínila o úspěších v navazování kontaktu se severem. Nejvíce v rámci obchodu, ale také popisovala zájem o prohloubení spolupráce i v dalších sektorech. Zatím je pro obě strany tedy důležité zachování dobrých vztahů a míru v rámci ostrova a rozvoj pohraniční oblasti.

4.4 Severní Irsko v programech Labour Party

Labour Party v roce 2011 popisovala v programu, v části o zahraniční politice, radost z vytvoření mírumilovnějších, zákonnějších a demokratičtějších vztahů, které byly vytvořeny a chce tyto vztahy posouvat dále kupředu a rozšířit je na více oblastí. Labour Party se navíc na rozdíl od předchozích stran zabývala vytvořením pracovních míst, která vznikla díky nově vytvořené spolupráci (Labour Party 2011: 89). Ta by pak měla rozvíjet služby a efektivitu práce na severu i jihu. Dále chtěla strana podpořit úzkou spolupráci mezi policií Irské republiky a policií Severního Irsku, a to kvůli možnému ohrožení ze strany paramilitárních skupin (Labour Party 2011: 89).

Labour Party se již v roce 2016 zabývala ve svém manifestu Brexitem a s ním spojené otázky o Severním Irsku. Kromě tohoto bodu se strana zmiňovala o svém sousedovi v souvislosti s podporou Velkopáteční dohody a zájmu plně implementovat Stormont House Agreement (Labour Party 2016: 120). O druhé zmíněné dohodě se jednalo v roce 2015 a pojednávala o řešení otázek identity, nové reformě sociálního zabezpečení, udržitelnosti vládních financí v Severním Irsku a otázce dopadu pokračující činnosti paramilitárních skupin (Northern Ireland Office 2015).

Labour Party se taktéž v roce 2019 nezabývala zvláště vztahy se severem, zaměřuje se pouze na Brexit. Strana řeší oproti předchozím aktérům navíc téma pracovních míst, a kromě Velkopáteční dohody se rozepisuje i o novější smlouvě Stormont House Agreement. Na druhou stranu nerozebírala ekonomickou spolupráci a následné pokračování v rozvíjení hlubších vztahů, kromě těch uvedených v dohodách.

4.5 Severní Irsko v programech Sinn Féin

Sekce, která se týká Severního Irsku, v programu z roku 2011 nese nadpis Sjednocení Irsku. Spojení severu a jihu byla vždy pro Sinn Féin prioritou. V tomto manifestu poukazuje strana na výhody sjednocení, které podle ní vedou k nejlepší budoucnosti irských občanů. Rozdělení Irsku podle Sinn Féin vede pouze k ekonomickým překážkám, které zemi omezují v budování prosperity a zbytečné duplicitě sociálních služeb a zákonů (Sinn Féin 2011: 38). Strana věří v přibližování se jednotě, která se podle ní vyvíjí už od Velkopáteční dohody. Jako benefity sjednocení pro občany strana uvedla například: spravedlivý daňový režim, integrovanou infrastrukturu a dopravu, univerzální přístup k veřejným službám nebo rozvoj podnikání a hospodářství. Toho chtěla strana dosáhnout nově vytvořenou chartou práv pro celé Irsko, sloučením veřejných služeb, jako jsou zdravotnictví nebo školství, koordinací ekonomiky na celém ostrově a samozřejmě uspořádáním referenda pro sjednocení (Sinn Féin 2011: 39).

Na rozdíl od předchozích stran se Sinn Féin věnovala Severnímu Irsku i ve volebním programu z roku 2014 do Evropského parlamentu. Strana chce propagovat svou myšlenku sjednocení i v rámci EU. Podporu od organizace si představovala prostřednictvím finančních prostředků, které podpoří příhraniční integraci (Sinn Féin 2014: 32).

Kromě předchozích ideálů hovořila strana v roce 2016 o republikánské vizi založené na rovnosti, začlenění a ochraně občanů v novém prosperujícím Irsku. Sinn Féin usiluje o zvýšení veřejné podpory pro referendum, které umožní občanům se k situaci vyjádřit. Chce také rozšířit hlasovací právo k volbě prezidenta i na občany severu, zřídit výbor, který pomůže naplánovat přechod k irské jednotě, rozvíjet hospodářství a maximalizovat spolupráci i v dalších oblastech ve prospěch občanů (Sinn Féin 2016: 26).

I v roce 2019 Sinn Féin řešila kromě Brexitu i propagaci irské jednoty v Evropské unii. Chce budovat politickou podporu v Evropě ve snaze sjednotit ostrov a opět zajistit finanční příspěvek určený pro stejný cíl. Otázku spojení zemí v tomto roce považuje za urgentnější díky plánovanému odchodu Spojeného království z Evropské unie (Sinn Féin 2019: 6). Tato nacionalistická strana má tedy své programy založené na vizi znovusjednocení Irské republiky a Severního Irsku, které povede k celkovému zlepšení chodu země a k větší spokojenosti místních obyvatel.

4.6 Severní Irsko v programech Green Party

V roce 2011 řešila Green Party v manifestu možnost umožnit irským občanům v Severním Irsku volit senátory v nové podobě volebního systému do senátu. Tento systém strana plánuje vytvořit (Green Party 2011: 14). V sekci o ochraně irského jazyka strana plánovala zavést výuku jazyka na školách, a to jak v Irské republice, tak v Severním Irsku (Green Party 2011: 29). Tím poukazovala na společné dědictví těchto oddělených částí ostrova.

V roce 2016 se strana zaměřila na podporu zástupců Green Party v Severním Irsku, kteří zde chtěli ustanovit opoziční vládu k již stávající vládě. Tyto politické reformy měly být uskutečněny po konání referenda pro obyvatele Severního Irsku (Green Party 2016: 48). Další bod je zaměřen opět na šíření irského jazyka, tentokrát nejenom prostřednictvím škol, ale i skrze vytvoření národní sítě center, která budou na výuku a šíření jazyka zaměřená (Green Party 2016: 56).

Ve svých evropských programech se irští zelení nezabývali specificky otázkou Irsku, a to i díky faktu, že strana funguje v rámci celého ostrova a jsou zde zastoupeni členové severu i jihu. Většina cílů strany je tedy společná pro Irskou republiku i Severní Irsko. V konkrétních případech se Green Party v rámci

Severního Irska zabývala zmíněnou irštinou nebo reformami v politickém systému země.

4.7 Porovnání názorů stran na vztahy se Severním Irskem

U tohoto tématu se setkáváme s rozdílným množstvím informací, nejen mezi stranami, ale také u jednotlivých stran v průběhu let. Například Fianna Fáil v roce 2011 otázku Severního Irska skoro neřešila a v následujícím programu, popisovala potřebnou spolupráci a navazování kontaktu v ekonomice, zdravotnictví, školství a dalších oblastech. Fine Gael se také zaměřila na zlepšování vztahů a obě tyto strany se orientují na celkový rozvoj příhraniční oblasti mezi státy. Fine Gael a Labour Party se pak shodovali ve společné podpoře spolupráce policejních složek obou zemí, které mají chránit vytvořený mír. Dále tyto strany zajímalo pokračování naplnění uzavřených dohod mezi Irskou republikou a Severním Irskem. Po roce 2016 se strany většinou zabývaly svým sousedem již v kontextu s plánovaným odchodem Velké Británie z Evropské unie a s tím spojenými komplikacemi. Programy Sinn Féin se liší zaměřením na snahu o sjednocení Irska a obhajobu této myšlenky. Green Party pak řešila zcela odlišná témata než předchozí aktéři.

Tabulka č. 2: Přehled tématu Severního Irska v programech irských stran

	2011	2014	2016	2019
Fianna Fáil	Spolupráce v cestovním ruchu	-	Zajištění spolupráce a míru, sjednocení Irska	Severní Irsko a Brexit
Fine Gael	Zajištění spolupráce a míru	-	Zajištění spolupráce a míru	Severní Irsko a Brexit
Labour Party	Zajištění spolupráce a míru	-	Severní Irsko a Brexit, podpora dohod	Severní Irsko a Brexit
Sinn Féin	Sjednocení Irska	Sjednocení Irska	Sjednocení Irska	Severní Irsko a Brexit, sjednocení Irska
Green Party	Volení do senátu, irský jazyk	-	Politická reforma v Severním Irsku, irský jazyk	-

Zdroj: Vytvořeno autorkou na základě výše uvedených zkoumaných programů

5 OTÁZKA BREXITU V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN

5.1 Dopad Brexitu na Irskou republiku

Výraz Brexit vznikl jako název pro odchod Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie. Ten byl odsouhlasen britskými občany v celostátním referendu z roku 2016. Irská republika, díky společným hranicím s Velkou Británií na Irském ostrově, očekávala již od zahájení plánování Brexitu problémy.

Problém by byl s případným obnovením tvrdých hranic, z čehož by plynuly také problémy ekonomické. Do Irské republiky se velké množství zboží dováží přes Velkou Británii a znovuzavedení cel by zvýšilo ceny těchto produktů. Naopak by cla uškodila i irskému vývozu. Irové se také obávali z narušení vztahů se Severním Irskem. Tvrdá hranice by také mohla narušit volný pohyb osob mezi zeměmi, který je v rámci Irského ostrova běžně využíván (Evropský parlament 2019).

Spojené království opustilo Evropskou unii definitivně na konci ledna roku 2020 a do prosince potrvá přechodné období, které má všem zúčastněným aktérům poskytnout čas na přizpůsobení se situaci (Rada Evropské unie 2020). V konečné dohodě o Brexitu se nachází protokol o Irsku a Severním Irsku. Tento protokol obsahuje řešení pro fungování v rámci ostrova. Vymezuje se vůči tvrdé hranici, chrání ostrovní ekonomiku a Velkopáteční dohodu a zajišťuje integritu jednotného trhu EU. Severní Irsko tedy zůstane nadále součástí jednotného trhu a celní unie (European Commission 2019).

V této kapitole jsou významné především programy stran z roku 2016 a 2019, kdy se otázka Brexitu dostala mezi důležité body, které se v manifestech objevily. Strany se zde snaží vylíčit, jaká opatření mají v plánu uskutečnit, aby

zmírnily dopady samotného Brexitu. Je zde popsáno, jaká problematika je v programech nejčastěji rozebírána a jak se v průběhu let lišila důležitost daného tématu.

5.2 Brexit v programech Fianna Fáil

Fianna Fáil se Brexitem zabývala až ve volebním programu z roku 2019. Tento program, který je určený pro volby do Evropského parlamentu, se věnuje záležitostem spojeným s EU a jednu konkrétní kapitolu tvoří příprava na Brexit. Přes nesouhlas s výsledkem referenda o vystoupení Velké Británie z Evropské unie, chtěla strana dát čas a prostor Spojenému království na vyřešení situace a vyjednání výhodné smlouvy nebo podpořit setrvání v EU, kdyby se situace změnila (Fianna Fáil 2019: 17).

Bod, který se již vztahuje k samotné prevenci před dopady Brexitu a který chtěla strana naplnit, je zabránění vzniku tvrdé hranice a pokračování v dodržování Velkopáteční dohody. Hranice strana řešila v souvislosti s ochranou ekonomiky a zachováním jednotného trhu. Respektování Velkopáteční dohody má pak podpořit sociální a psychologickou stránku situace na ostrově (Fianna Fáil 2019: 17). Další věc, kterou chtěla strana zajistit, a která souvisí s ochranou ekonomiky, je zvýšení podpory malých a středních podniků, na které by měl Brexit největší dopad. Vzhledem k tomu, že Velká Británie je klíčovým obchodním partnerem Irské republiky, bude potřeba tyto ztráty nějak nahradit. Proto se Irsko obrátilo na EU s žádostí o financování těchto podniků z evropských fondů. Financování se mělo dále vztahovat i na nejvíc oslabené sektory, kterým je například zemědělství (Fianna Fáil 2019: 17–18).

V posledním bodu programu se jedná o Severním Irsku. Fianna Fáil zmínila fakt, že většina občanů v Severním Irsku hlasovala proti odchodu z EU a místním občanům nadále zůstává právo na evropské občanství skrze právo na občanství irské (Fianna Fáil 2019: 18). Evropská unie hrála klíčovou roli při

mírových jednáních a financování hraničního regionu. Díky odchodu Spojeného království z EU, by tyto vztahy mohly být narušeny, a tomu chce strana předejít. Kvůli tomu je také důležité i nadále dodržování Velkopáteční dohody a udržení financování oblasti. Dále chtěla strana zajistit zvláštní postavení Severního Irsku, které by umožňovalo zanechat věci v původním stavu (Fianna Fáil 2019: 18).

5.3 Brexit v programech Fine Gael

I Fine Gael začala řešit Brexit až ve svém manifestu z roku 2019. Strana zde ujistňuje občany, že zajistí oboustranný volný pohyb osob i služeb mezi severem a jihem. S tím také souvisí ochrana Velkopáteční dohody, která umožňuje širokou spolupráci mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Kromě cestování, práce a studia na irském území chtěla strana občanům Severního Irsku také zaručit příhraniční zdravotní péči a zanechat zdravotní práva, která mají ostatní občané EU (Fine Gael 2019: 12).

Co se týče ekonomických otázek, chtěla Fine Gael chránit klíčová odvětví v Irsku, zvýšit informovanost podniků ohledně Brexitu a zajistit podporu pro podnikání v Evropské unii (Fine Gael 2019: 12). Pro omezení nepříznivého dopadu Brexitu na irskou ekonomiku, chtěla strana vyjednat co nejbližší vztah mezi Evropskou unií a Velkou Británií, aby s ní mohlo Irsko i nadále spolupracovat a obchodovat. Dalším cílem bylo obhajovat irské odvětví finančních služeb a udržet fungování programů, které jsou hnací silou rozvoje v hraničním regionu (Fine Gael 2019: 12).

Věc, na kterou se chtěla Fine Gael také připravit, je nahrazení Velké Británie v roli klíčového obchodního partnera, vzhledem k tomu, že tato země byla irským největším dodavatelem zboží. Tyto vztahy chtěla strana nahradit novými aliancemi, zejména se zeměmi Beneluxu (Fine Gael 2019: 12). Dále chtěla zvýšit spolupráci s ostatními členskými zeměmi EU a analyzovat možnosti těchto spojení. S tím je spojené posílení zastoupení v Bruselu a na

ambasadách ve Španělsku, Francii, Německu, Itálii, Nizozemsku a Polsku, a to pro zvýšení povědomí o irské situaci a rozšíření diplomatických vztahů, které by mohly Irsku v následujících letech pomoci (Fine Gael 2019: 13).

5.4 Brexit v programech Labour Party

První strana, která se zajímala o Brexit již v roce 2016 je Labour Party. Straně záleží na tom, aby vyjednávání o odchodu Velké Británie z EU nepoškodilo základní hodnoty této organizace. Labouristé chtěli bojovat proti jakýmkoliv bariérám, které by byly vytvořeny mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Hovořili také o spolupráci s evropskými socialisty a britskými labouristy, aby omezili poškození sociálních práv občanů EU (Labour Party 2016: 119).

V roce 2019 byl již Brexit probírán v manifestu podrobněji. Zde se strana zabývala stejně jako předchozí aktéři zejména otázkou ochrany Velkopáteční dohody, trvání na otevřených hranicích, financování hraniční oblasti, budoucí spolupráci s Velkou Británií a podporu irského hospodářství (Labour Party 2019: 7–9). Hlavní prioritou, kterou strana zmiňovala, je ale ochrana pracovních míst a životní úrovně občanů (Labour Party 2019: 6). Toho chtěla strana dosáhnout prostřednictvím vyčlenění určité částky, která by podnikům pomohla předejít ztrátám pracovních míst. Odvětví, která je dle strany potřeba chránit jsou: zemědělství, rybolov, cestovní ruch, doprava a maloobchody. Ty budou potřebovat vytvořit konkrétní plány, jak budou moci prosperovat po Brexitu. Ke zlepšení situace by také měla přispět EU pomocí financování ze svých fondů. V rámci nahrazení obchodu se Spojeným královstvím chtěla strana posílit námořní průmysl a leteckou dopravu pro lepší spojení s ostatními členskými zeměmi EU (Labour Party 2019: 7–8).

5.5 Brexit v programech Sinn Féin

Sinn Féin hovořila o Brexitu ve svém programu z roku 2019 jako o nežádoucí události, která přinese jen nejistotu a nestabilitu. Díky Velkopáteční dohodě strana věří, že jedinečný mír, uzavřený mezi severem a jihem, pomůže udržet v rámci ostrova celní unii a jednotný trh. Strana vyloučila možnosti, které by vrátily mezi obě země opět hranice. Sinn Féin podporovala smlouvu s pojistkou, která měla chránit pracovní místa, obchod a otevřené hranice. Strana chtěla jako předchozí aktéři udržet finanční podporu hraniční oblasti ze strany EU (Sinn Féin 2019: 5).

Opatření, která chtěla Sinn Féin vykonat v souvislosti s Brexitem, jsou spojená s bojem strany o jednotné Irsko. V následujícím období bude strana usilovat o zvolení zástupců na severu, kteří budou propagovat setrvání v Evropské unii (Sinn Féin 2019: 5). Bude se také snažit, aby úsilí o sjednocené Irsko, naznačené ve Velkopáteční dohodě, bylo v souladu s cílem zůstat v Evropské unii a navzájem se tak tyto požadavky doplnily. Dále chce zajistit podporu Evropské unie pro jednotu a hraniční pravidla a práva, která jsou potřeba pro sociální a ekonomickou integraci (Sinn Féin 2019: 5).

5.6 Brexit v programech Green Party

Green Party, jako jediná z analyzovaných stran, neřešila téma Brexitu ve svých programech z roku 2016 ani z roku 2019. Otázce se věnuje až v manifestu pro poslední uskutečněné volby v lednu roku 2020 (Green Party 2020:65). V průběhu zkoumaného období se pak strana k situaci ohledně Brexitu vyjadřovala hlavně v roce 2019, a to v článcích na svých internetových stránkách (viz např. Green Party 2019a), nicméně ty nejsou součástí dat, se kterými jsem pracovala.

5.7 Porovnání plánovaných opatření stran v návaznosti na Brexit

V této kapitole se strany shodovaly na názorech ohledně negativního dopadu Brexitu na Irskou republiku. Aktéři plánovali chránit národní ekonomiku, hlavně nejvíce postižená odvětví, a to skrze zachování jednotného trhu, otevřených hranic, podporu malých a středních podniků a pomocí finančních prostředků od Evropské unie. Také si chtějí udržet dobré vztahy se Severním Irskem a to pokračováním dodržování Velkopáteční dohody.

Kromě Labour Party, která se zajímala o téma již v roce 2016, se ostatní strany dostávaly k řešení Brexitu až v roce 2019. Green Party se ve svých programech ve zkoumaném období touto otázkou nezabývala vůbec. Speciální bod řešila Sinn Féin, a to ve spojitosti se sjednocením Irska. K tomu by podle strany měl Brexit přispět, protože občané Severního Irska, hlasovali pro setrvání v Evropské unii. Labour Party se zaměřila více než ostatní strany na pracovní místa a sociální práva občanů, tedy na témata, která jsou pro tuto politickou stranu typická.

Tabulka č. 3: Přehled bodů v souvislosti s Brexitem v programech irských stran

	2011	2014	2016	2019
Fianna Fáil	-	-	-	Ochrana ekonomiky a Velkopáteční dohody
Fine Gael	-	-	-	Ochrana ekonomiky, Velkopáteční dohody a volného pohybu osob, hledání nových partnerů
Labour Party	-	-	Zamezení bariér mezi severem a jihem	Ochrana ekonomiky, Velkopáteční dohody a pracovních míst občanů
Sinn Féin	-	-	-	Ochrana ekonomiky a Velkopáteční dohody, boj za jednotné Irsko pomocí Brexitu
Green Party	-	-	-	-

Zdroj: Vytvořeno autorkou na základě výše uvedených zkoumaných programů

6 OTÁZKA EKOLOGIE V RÁMCI ZAHRANIČNÍ POLITIKY V PROGRAMECH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN

6.1 Irsko a ekologie

Prostředí Irského ostrova je známé pro čistou, zelenou a nedotčenou krajinu. Tento fakt přivádí do země každý rok velký počet zahraničních návštěvníků. Přirozená a neposkvrněná příroda však není samozřejmostí, a proto jako většina vyspělých zemí se i Irská republika stará o své i cizí environmentální prostředí, která se navzájem ovlivňují. Do ekologických témat, o která se může země starat, se dá zařadit například vzduch, klima, voda, krajina a životní prostředí, odpady nebo udržitelná ekonomika.

Zahraniční politiky se v kontextu environmentalismu nejvíce týká otázka klimatu, protože jeho změny působí nejen na domácí prostředí, ale i na zahraniční státy. Globální oteplování a klimatické změny jsou často řešeny díky tomu, že mají dopad na ekosystémy a vodní zdroje, které ovlivňují například zemědělství, tudíž mají i dopad na lidstvo. Irská republika byla v roce 2019 druhou zemí světa, která vyhlásila stav klimatické nouze (ČTK 2019). V mezinárodním systému existuje několik smluv v oblasti životního prostředí, kterých je Irsko součástí. V rámci Evropské unie je to například Zelená dohoda pro Evropu z roku 2019 (European Commission 2020). Irská republika také podporuje Cíle udržitelného rozvoje, program Organizace spojených národů, který se týká i ochrany environmentálního prostředí (Department of Communications, Climate Action and Environment 2020).

Otázky ekologie v rámci zahraniční politiky v programech irských politických stran budou obsaženy hlavně v evropských manifestech. V programech pro parlamentní volby jsou environmentální témata řešena hlavně v rámci Irské republiky a domácích záležitostí. V této kapitole hraje velkou roli

Green Party, která prosazuje zelenou politiku a bojuje za udržitelné životní prostředí.

6.2 Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Fianna Fáil

V programu z roku 2011 se Fianna Fáil věnovala environmentálním tématům v kapitole o zelené ekonomice. V tomto sektoru má podle strany Irsko velké příležitosti pro růst. S ohledem na zahraniční politiku má země potenciál ve vývozu energie (Fianna Fáil 2011: 22). Dalším krokem jak podpořit ekologii v zahraničním prostředí je investovat do mezinárodních propojovacích sítí pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie (Fianna Fáil 2011: 22).

V manifestu pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014 se ekologické otázky týkaly evropského prostředí. Jako první bod věnující se životnímu prostředí strana zmiňovala podporu vytvoření programu takzvaného jednotného evropského nebe. Ten by měl koordinovat vzdušný prostor v Evropské unii. Cílem tohoto plánu je snížit environmentální dopad, který má letecká doprava na životní prostředí (Fianna Fáil 2014: 10). Další bod se týká společné zemědělské politiky EU, která má podporovat zemědělce, kteří následně budou moci produkovat výrobky v souladu s normami v oblasti životního prostředí (Fianna Fáil 2014: 11).

V roce 2016 hovořila strana o změně klimatu, která je důležitá v mezinárodním měřítku. Fianna Fáil chtěla zřídit nové ministerstvo pro změnu klimatu, které by sjednotilo oddělení pro životní prostředí, energetiky, dopravy, přírodních zdrojů a dalších. Toto oddělení by pak vedlo novou politiku ohledně klimatických změn (Fianna Fáil 2016: 65). V sekci o globálních záležitostech se také řeší otázka dopadů změny klimatu. Strana zde hovořila o morální povinnosti zanechat budoucím generacím lepší svět. Fianna Fáil se zavazuje, že zajistí, aby EU podporovala udržitelnost a obnovitelnost energetiky na evropské úrovni, aby

mezinárodní partneři Irska dodržovali závazky ohledně snižování příčin změn klimatu, a že také zajistí zvýšení financování ekologického fondu nebo pomoc rozvojovým zemím při budování udržitelné budoucnosti (Fianna Fáil 2016: 103).

V roce 2019 se opět environmentální téma v evropském volebním programu týkalo řešení klimatických změn. Strana zde zmiňuje, že Evropská unie by se měla stát hlavním aktérem v boji proti změně klimatu, díky rozhodnutí USA ukončit Pařížskou dohodu o změně klimatu (Fianna Fáil 2019: 11). Body, které zde Fianna Fáil představila, mají danou situaci pomoci vyřešit a jsou to například: podpora cílů EU v oblasti změn klimatu, zviditelnit důležitost tématu ve všech evropských institucích nebo založení nové banky, která by financovala opatření potřebná pro zlepšení situace (Fianna Fáil 2019: 12).

6.3 Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Fine Gael

Fine Gael měla pro environmentální prostředí a klimatickou změnu vyhrazenou kapitolu ve svém programu již v roce 2011. Pro řešení klimatické změny chtěla strana změnit zákony podle Kjótského protokolu a cílů Evropské unie do roku 2020. Dalšími opatřeními proti globálnímu oteplování měly být investice do čistější infrastruktury, podpora elektrické dopravy, snížení spotřeby energie v domácnostech a zvýšení obnovitelných zdrojů energie, podpora zalesňování území nebo zvýšení uhlíkové daně (Fine Gael 2011: 42). Dalším ekologickým tématem v tomto manifestu je odpad. Kromě domácích opatření chtěla Fine Gael vypracovat národní strategii, která dosáhne splnění požadavků EU o šetrném nakládání s odpadem k životnímu prostředí (Fine Gael 2011: 43).

Prvním bodem v roce 2014 je rozšíření ekologicky udržitelného exportu a importu mezi členskými státy a investice do ekologického zemědělského průmyslu (Fine Gael 2014: 8). V rámci klimatu, obnovitelných zdrojů energie a zelené ekonomiky strana podporovala navrhované snížení emisí a skleníkových

plynů od Evropské komise (Fine Gael 2014: 10). Fine Gael chtěla pracovat v Evropském parlamentu na tom, aby nová nařízení v rámci životního prostředí byla zvažována v souvislosti s dopady na členské státy, dále chce udržovat Irsko mezi nejlepšími členskými státy, co se dodržování nových směrnic týče a propagovat Irsko jako ostrov ekologických potravin (Fine Gael 2014: 10).

V roce 2016 měla strana v programu rozsáhlou kapitolu, věnující se životnímu prostředí, energetice a změně klimatu. Mezinárodního prostředí se zde týká plán, který strana představuje pro posílení mezinárodních závazků v boji proti klimatickým změnám. Ten se zabývá úpravami v zemědělství, dopravě a energetice (Fine Gael 2016: 27). V rámci zemědělství chce strana snížit emise a podpořit udržitelný rozvoj hospodářství prostřednictvím programu Evropské unie, který spolufinancuje rozvoj venkova (Fine Gael 2016: 28).

Evropský program z roku 2019 se také věnoval klimatické změně. Prostřednictvím spolupráce s Evropskou unií a méně rozvinutými částmi světa chce zajistit naplnění Cílů udržitelného rozvoje. Fine Gael chce vytvořit společně s Evropskou komisí a Evropskou radou dlouhodobou strategii pro zadržení změny klimatu. Do té by mělo patřit snížení emisí do roku 2050 v klíčových sektorech, jako je například doprava, zavádění alternativních energií a zvýšení množství obnovitelných zdrojů energie v členských státech EU (Fine Gael 2019: 16). V rámci životního prostředí strana propaguje udržitelnější oběhovou ekonomiku, předcházení vzniku odpadů, zákaz využívání plastů na jedno použití, podporu zemědělců, boj proti znečištění ovzduší a podporu Cílů udržitelného rozvoje v EU i mimo ni (Fine Gael 2019: 17).

6.4 Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Labour Party

Labouristé se v roce 2011 v programu věnovali v globálním měřítku také klimatické změně a to v kapitole spojené s udržitelnou zelenou ekonomikou.

Strana chtěla snížit uhlíkovou stopu v souladu s cíli Evropské unie a postavit Irsko do vedoucí pozice na globálním uhlíkovém trhu (Labour Party 2011: 26). Dále chtěla Labour Party koordinovat politiku v oblasti změny klimatu i v mezinárodním prostředí (Labour Party 2011: 27).

Na evropské úrovni v roce 2014 se strana věnovala ochraně přírody a přírodních zdrojů a boji proti znečištění klimatu. S tím souvisí podpora čistých technologií a ekologické výroby, snižování emisí a většího využívání obnovitelné energie (Labour Party 2014: 8). Hlavním bodem tohoto tématu je podpora ekologické ekonomiky pomocí investic do obnovitelné energie a technologií. Tím by se snížil tlak na vzácné přírodní zdroje a posílilo ekologické jednání (Labour Party 2014: 8).

V roce 2016, se v rámci snah o zmírnění globálního oteplování hovořilo v manifestu o investování do zelené ekonomiky, rozšiřování obnovitelných zdrojů a snižování emisí (Labour Party 2016: 50). Ve všech labouristických programech se objevuje otázka klimatické změny pod kapitolou podporující růst ekologické ekonomiky. Téma ochrany životního prostředí tedy u Labour Party souvisí s hospodářským rozvojem. Podle strany změna klimatu znamená, že ekonomika může být silná, pouze pokud bude udržitelná (Labour Party 2016: 49).

V následujícím evropském programu strana poukazovala na důležitost koordinace a spolupráce na úrovni EU potřebné k tomu, aby členské státy naplnily povinnost snížit emise, a tím omezit dopady změny klimatu. Podle Labour Party má Evropa technologickou kapacitu na výzkum o omezení změny klimatu. Do kontextu globálního oteplování chce strana zahrnout i veřejnost, a to hlavně mladou generaci Evropy, aby se mohla k situaci vyjádřit (Labour Party 2019: 11). Dále se labouristé zaměřili na recyklaci odpadu nebo na ochranu evropských rostlinných a živočišných druhů (Labour Party 2019: 12). Kromě

podpory environmentálních cílů Evropské unie labouristé propagují u Cíle udržitelného rozvoje OSN (Labour Party 2019: 11).

6.5 Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Sinn Féin

V roce 2011 strana hovořila v daném kontextu pouze o prosperitě v sektoru energetiky a infrastruktury založené na zásadách environmentální udržitelnosti. Ekologické chování chce Sinn Féin zachovat na celém ostrově, tudíž i v rámci Velké Británie (Sinn Féin 2011: 38). V roce 2014 měla již strana ve svém programu kapitolu týkající se ochrany životního prostředí na evropské úrovni. Zde je popisován stav klimatických změn, který je způsoben fosilními palivy, špatnou odpadovou politikou a znečišťováním přírody korporátními podniky (Sinn Féin 2014: 26). Proti tomu strana plánovala podpořit evropská opatření, jako jsou: snížení emisí a skleníkových plynů, zvýšení investic do obnovitelných energií nebo zákaz využívání metody hydraulického štěpení (Sinn Féin 2014: 27).

V roce 2016 se Sinn Féin zaměřila hlavně na ekologii v rámci domácí politiky. Pro zmírnění klimatických změn, které mají dopad na celý svět, strana plánovala udržet předchozí rozhodnutí o snížení uhlíkové stopy a zaměřit se na udržitelnou energetiku, která nebude mít negativní vliv na životní prostředí (Sinn Féin 2016: 49). V manifestu pro volby do Evropského parlamentu v roce 2019 strana zdůrazňovala boj proti takzvaným velkým znečišťovatelům, kteří mají největší dopad na znečišťování ovzduší. Dalším důležitým cílem je pak investovat do zavádění cenově dostupných alternativ energie a dopravy pro domácnosti. Sinn Féin chce také zajistit plnou dekarbonizaci ekonomiky do roku 2050 (Sinn Féin 2019: 9). Kromě zaměření na změnu klimatu strana bojuje za nové směrnice, které by zakázaly vyrábění plastů na jedno použití (Sinn Féin 2019: 9).

6.6 Environmentalismus jako součást zahraničněpolitické agendy Green Party

V programech Green Party se i u bodů, které se nezabývají environmentálními záležitostmi, řeší, jak je dělat ekologicky. Speciální kapitolu samozřejmě tvoří i ochrana životního prostředí v rámci Irské republiky (Green Party 2011: 31). Co se zahraniční politiky týče, se strana zaměřila na plnění Rozvojových cílů tisíciletí OSN a na boj proti dopadům změny klimatu, které mají největší dopad na rozvojové země (Green Party 2011: 28). Proti těmto změnám chtěli i zelení bojovat snížením produkce skleníkových plynů, které nejvíce přispívají ke globálnímu oteplování (Green Party 2011: 31).

V roce 2014 se strana vyjadřovala k environmentálnímu prostředí celé Evropské unie. Jako první řeší ekologii v rámci ekonomiky. Podle Green Party je nutné investovat do nové zelené udržitelné ekonomiky, která tu bude pro budoucí generace. K tomu by měla přispět podpora takového hospodářství v rámci EU, které nebude narušovat životní prostředí a bude se vyvíjet na základě udržitelnosti a ekologie (Green Party 2014: 6). Dalším bodem v programu je otázka klimatické krize a energetiky. Zde je opět řešením přejít na nízkouhlíkové hospodářství a zajistit využívání obnovitelných zdrojů energie (Green Party 2014: 12). Ekologické smýšlení má být rozšířeno i v zemědělském sektoru v Evropě. Zde by měla být zajištěna ochrana všech rostlinných i živočišných druhů. S tím souvisí zákaz některých druhů pesticidů nebo testování na zvířatech (Green Party 2014: 18). Šetrná k životnímu prostředí by měla být také doprava v rámci Evropské unie (Green Party 2014: 20).

V roce 2016 se Green Party zaměřila na uvedenou změnu klimatu a boj proti ní již uvedenými způsoby a dalším, který by mohl přinést zlepšení pro tento globální problém. Vzhledem k tomu, že Irsko má zalesněných pouze deset procent půdy, je dalším cílem zelených rozšířit tento ekosystém, který posílí ochranu životního prostředí (Green Party 2016: 24). Nový problém, který strana

řeší díky dopadům těchto změn je imigrace takzvaných klimatických uprchlíků díky extrémnímu počasí a následnému nedostatku potravin. Strana chtěla v důsledku situace zvýšit azyl pro cizince postižené environmentálními katastrofami (Green Party 2016: 23). Dále chce strana prohloubit spolupráci mezi členskými státy EU v zajišťování environmentálních principů v evropské politice (Green Party 2016: 49).

Environmentální opatření v roce 2019 v evropském programu zahrnovala snížení emisí, vyřazení fosilních paliv, omezení jaderné energie, zákaz nerecyklovatelných plastů a vytvoření jejich alternativy a přísná omezení vývozu odpadu (Green Party 2019: 5). V rámci evropské dopravy chtějí zelení nahradit znečišťující leteckou dopravu investicemi do nových železnic a spojit tak evropské země dostupnou a udržitelnou infrastrukturou (Green Party 2019: 6). Dalším cílem strany je ochránit evropské chráněné krajinné oblasti, lesy a život v mořích (Green Party 2019: 7). Stále by pak měl probíhat vývoj udržitelné oběhové ekonomiky a zajištění environmentálních daní, které by podporovaly ochranu životního prostředí (Green Party 2019: 8). Zemědělství by nemělo používat škodlivé chemické prostředky, snížit výrobu masných produktů a pečlivě se starat o zvířata, která jsou v tomto sektoru chována (Green Party 2019: 10).

6.7 Porovnání environmentálních témat zahraniční politiky v programech stran

V této kapitole se setkáváme s obdobnými názory u všech stran. Aktéři téma ekologie ve svých programech řeší hlavně v rámci domácí politiky, ale ochrana životního prostředí Irské republiky souvisí i s životním prostředím ostatních zemí. Největší soulad je hlavně v oblasti ochrany ovzduší, která souvisí s klimatickými změnami a globálním oteplováním. Všechny strany se k tomu tématu ve svých programech vyjadřují a to v průběhu celého zkoumaného

období. Vzhledem k určitému problému, ke kterému je jasně stanovené řešení, se zde názory stran moc neodlišují.

Dalším často řešeným tématem bylo využívání obnovitelných zdrojů energie, zavedení udržitelné oběhové ekonomiky, nebo zajištění ekologického jednání v zemědělství. Většina probíraných bodů se vztahovala k jednání Evropské unie. Kromě Evropy podporují strany Cíle udržitelného rozvoje, které se vztahují hlavně na rozvojové státy světa.

Ekologické problémy nemohou být zanedbávány právě proto, jak strany v manifestech tvrdí, že na nich závisí budoucnost celé země a životy dalších generací. Proto jsou důležitou otázkou v programech politických stran. V této kapitole převažuje Green Party, která je orientovaná na dané téma a má v něm jasnou iniciativu. Na rozdíl od ní zde trochu zaostává Sinn Féin, která ekologické otázky řeší spíše okrajově.

Tabulka č. 4: Přehled zahraničních environmentálních témat v programech stran

	2011	2014	2016	2019
Fianna Fáil	Zelená ekonomika, obnovitelné zdroje	Ochrana ovzduší, ekologické zemědělství	Klimatické změny	Klimatické změny
Fine Gael	Klimatické změny, odpady	Klimatické změny, ekologické zemědělství	Klimatické změny, ekologické zemědělství	Klimatické změny, zelená ekonomika, odpady
Labour Party	Klimatické změny	Klimatické změny, obnovitelné zdroje	Klimatické změny, zelená ekonomika	Klimatické změny, odpady, ochrana fauny a flóry
Sinn Féin	Udržitelná energetika a infrastruktura	Klimatické změny	Klimatické změny	Klimatické změny, odpady
Green Party	Klimatické změny	Klimatické změny, zelená ekonomika, obnovitelné zdroje, ekologické hospodářství	Klimatické změny	Klimatické změny, odpady, ochrana fauny a flóry, ekologické zemědělství

Zdroj: Vytvořeno autorkou na základě výše uvedených zkoumaných programů

7 ZÁVĚR

V závěru se dostáváme k celkovému srovnání postojů irských politických stran v oblasti zahraniční politiky na základě jejich programů. Když nejprve porovnáme celkově převahu v jednotlivých tématech, zjistíme, že k otázce ekonomiky v Evropské unii se vyjadřují všechny strany, ale více se jí zabývají Fianna Fáil, Fine Gael a Labour Party. Na otázku Severního Irsku se primárně soustředí strana Sinn Féin. Brexitu se věnují všechny strany až na Green Party, která se ve vymezeném období tématem nezabývá. Labour Party je pak jediná, která se Brexitu věnuje už v roce 2016. Environmentálními tématy se zaobírají všichni zkoumaní aktéři, do detailů řeší konkrétní ekologické body Green Party. I když se strany většinou všem otázkám věnují, mají k vyřešení daných otázek rozdílné přístupy, které jsou rozepsány v konkrétních kapitolách.

Vývoj v průběhu let od roku 2011 do roku 2019 můžeme vidět například u otázky Severního Irsku. V programech z roku 2011 a 2016 se strany zabývají spoluprací mezi severem a jihem Irského ostrova. V prvním evropském programu se kromě Sinn Féin strany tématu nevěnují a v roce 2019 se otázka Severního Irsku řeší v souvislosti s Brexitem. Je zde tedy vidět reakce stran na vývoj situace. Obsah programů se mění s potřebou řešit dané téma. Stejný postup vidíme i v otázce Brexitu. Samotnou situací by se mohli aktéři zabývat samozřejmě nejdříve v roce 2016, kdy se odhlasoval odchod Velké Británie z Evropské unie. Většina stran se ale k tématu vyjadřuje až v roce 2019, kdy už téma patří mezi primární události, jež je potřeba řešit. Evropské ekonomice se strany věnují v průběhu let poměrně ve stejném měřítku, pouze v roce 2011 se zaměřují více na irskou ekonomickou krizi. U ekologických otázek vidíme u stran také podobné názory a postup řešení. Můžeme zde pozorovat vývoj pouze v tom smyslu, že se v průběhu let stále zvyšuje význam klimatických změn.

Názory stran se rozcházejí v kapitole o Severním Irsku, kdy se Sinn Féin zaměřuje na jiný cíl než ostatní aktéři, tedy na sjednocení Irska. Druhým rozdílem je, že se v programech Green Party, jak už bylo řečeno, o Brexitu nepíše. Tyto dvě názorové odchylky jsou nejviditelnějšími rozdíly, které se objevují v rámci vybraných témat zahraniční politiky ve volebních manifestech irských politických stran ve zkoumaném časovém období. Další odlišnosti jsou podrobně rozepsány ve vytvořených tabulkách a shrnujících kapitolách (viz kapitoly 3.7, 4.7, 5.7 a 6.7).

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

COAKLEY, John (2010). Northern Ireland and the British dimension. In: Coakley, John — Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (London: Routledge), s. 383—406.

ČTK (2019). *Irsko vyhlásilo stav klimatické nouze. Je druhou zemí světa po Britech.* 10. 5. 2019 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2810618-irsko-vyhlasilostav-klimaticke-nouze-je-druhou-zemi-sveta-po-britech>).

DEPARTMENT OF COMMUNICATIONS, CLIMATE ACTION AND ENVIRONMENT (2020). *The Sustainable Development Goals* (<https://www.dccae.gov.ie/en-ie/environment/topics/sustainable-development/sustainable-development-goals/Pages/default.aspx>).

ELECTIONS IRELAND (nedatováno). *Elections to Dáil Éireann* (<https://electionsireland.org/results/general/index.cfm>).

EUROPEAN COMMISSION (2019). *Brexit: What did you agree with the UK today?* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_19_6122).

EUROPEAN COMMISSION (2020). *The environment* (https://ec.europa.eu/ireland/news/key-eu-policy-areas/environment_en).

EVROPSKÝ PARLAMENT (2019). *Brexit a jeho dopad v Irsku* (<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20170925STO84610/brexit-a-jeho-dopad-v-irsku>).

EVROPSKÝ PARLAMENT (nedatováno). *Poslanci EP* (<https://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search/advanced>).

FIANNA FÁIL (2011). *Real Plan, Better Future* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202011.pdf>).

FIANNA FÁIL (2014). *A Europe For Us All* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20EE%202014.pdf>).

FIANNA FÁIL (2016). *An Ireland for all* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202016.pdf>).

FIANNA FÁIL (2019). *Making Europe Work For You* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20EE%202019.pdf>).

FINE GAEL (2011). *Fine Gael Manifesto* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%202011.pdf>).

FINE GAEL (2014). *Driving Recovery Through Jobs, Stability & Growth* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20EE%202014.pdf>).

FINE GAEL (2016). *Let's Keep The Recovery Going* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%202016.pdf>).

FINE GAEL (2019). *Let's Take Ireland Forward Together* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20EE%202019.pdf>).

GREEN PARTY (2011). *Renewing Ireland*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20GE%20011.pdf>).

GREEN PARTY (2014). *Look To The Future – Vote Green*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20EE%20014.pdf>).

GREEN PARTY (2016). *Think Ahead, Act Now*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20GE%20016.pdf>).

GREEN PARTY (2019a). *Category: Brexit*
(<https://www.greenparty.ie/category/brexit/>).

GREEN PARTY (2019b). *Green Party European Manifesto 2019*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20EE%20019.pdf>).

GREEN PARTY (2020). *Toward 2030 a Decade to Change*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20GE%20020.pdf>).

LABOUR PARTY (2011). *One Ireland – jobs, reform, fairness*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202011.pdf>).

LABOUR PARTY (2014). *Working Together For Ireland In Europe*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20EE%202014.pdf>).

LABOUR PARTY (2016). *Standing Up for Ireland's Future*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202016.pdf>).

LABOUR PARTY (2019). *Ireland's Future In Social Europe*
(<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20EE%202019.pdf>).

NORTHERN IRELAND OFFICE (2015). *A fresh start for Northern Ireland* (<https://www.gov.uk/government/news/a-fresh-start-for-northern-ireland>).

RADA EVROPSKÉ UNIE (2019). *Brexit: Rada přijala rozhodnutí o uzavření dohody o vystoupení* (<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/01/30/brexit-council-adopts-decision-to-conclude-the-withdrawal-agreement/>).

SINN FÉIN (2011). *There Is A Better Way* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202011.pdf>).

SINN FÉIN (2014). *Putting Ireland First* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20EE%202014.pdf>).

SINN FÉIN (2016). *For A Fair Recovery* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202016.pdf>).

SINN FÉIN (2019). *Fighting For Ireland* (michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20EE%202019.pdf).

ŠLOSARČÍK, Ivo (2015). *Irsko a krize: Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008 – 2014 a jejich evropské souvislosti* (Praha: Karolinum).

WEEKS, Liam (2010). Parties and the party system. In: Coakley, John — Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (London: Routledge), s. 137–167.

9 RESUMÉ

This bachelor thesis deals with dimension of foreign policy in programs of Irish political parties. For my research I chose main political parties like Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party, Sinn Féin and Green Party and their manifestos for Irish general elections from years 2011 and 2016 and for elections to European Parliament from years 2014 and 2019.

The chapters are divided according to individual foreign policy topics which the parties discuss in their programs. These four themes are economics of European Union, Brexit, relations with Northern Ireland and global environmental issues. Then it is described what opinions parties have about these topics and then they are compared. That is how we can find out how the opinions are changing over the years and what are the differences of viewpoint between the parties. These results of comparison show the main interests of Republic of Ireland's foreign policy.